

LO IV i LO IVA

Temat: Legiony polskie.

Notatka:

1. Po upadku powstania kościuszkowskiego i trzecim rozbiorze w polskim społeczeństwie nie wygasły nastroje niepodległościowe.
2. Na emigracji w Paryżu powstały dwa ośrodki niepodległościowe: Agencja i Deputacja.
3. Agencja skupiona była wokół Józefa Wybickiego, głosiła program odbudowy niepodległego państwa polskiego, opartego na zasadach ustrojowych z czasów Sejmu Wielkiego i Konstytucji 3- maja. Sprzeciwiała się koncepcjom wywołania kolejnego powstania zbrojnego w kraju, liczyła na pomoc dyplomatyczną i militarną Francji.
4. Deputacja skupiona była wokół Franciszka Dmochowskiego, głosiła hasła zrównania wszystkich stanów i nadania wolności osobistej chłopom. Dążyła do wywołania zbrojnego powstania na ziemiach polskich w oparciu o pomoc Francji.
5. Polacy liczyli, że Francja zaangażowana w wojnę z Austrią i Prusami, pokonana te państwa i przywróci niepodległą Rzeczypospolitą.
6. **9 stycznia 1797 r.** generał Jan Henryk Dąbrowski za zgodą Napoleona Bonaparte (głównodowodzącego wojskami francuskimi we Włoszech) zawarł umowę z zależnym od Francji rządem Republiki Lombardii. Na mocy tej umowy miała powstać formacja wojskowa pod nazwą Legiony Polskie. Mundury i sztandary były zbliżone do polskich, język komend i stopnie wojskowe również były polskie. Na szlifach widniał włoski napis *Ludzie wolni są braćmi*. Kokardy przypięte do mundurów były trójkolorowe w nawiązaniu do rewolucji francuskiej. Legioniści otrzymali obywatelstwo lombardzkie z prawem powrotu do kraju. W legionach panowały demokratyczne stosunki między oficerami i żołnierzami, zniesiono kary cielesne, nakazano naukę czytania i pisanie oraz pogłębianie wiedzy z historii Polski.
7. W maju 1797 w Legiony liczyły około 7 tys. żołnierzy, głównie Polaków przebywających na emigracji oraz polskich jeńców i dezertersów z armii austriackiej (w większości byli to chłopci galicyjscy wcieleni przymusowo do armii austriackiej).
8. Pieśnią formacji stał się mazurek, do którego słowa napisał Józef Wybicki.
9. Początkowo Legiony walczyły u boku Napoleona, w kwietniu 1797 pod Rimini, Weroną i nad jeziorem Garda, w akcji przeciw zbuntowanemu ludowi włoskiemu. W 1799 polscy legioniści wzięli udział w bitwach pod Weroną, Magnano, w oblężonej Mantui, bitwach nad Trebbią i pod Novi ponosząc duże straty. W 1800 r. legioniści wzięli udział w bitwie pod **Marengo**, która okazała się decydującym starciem w kampanii włoskiej.
10. W 1801 r. Napoleon zawarł pokój z Austrią w Luneville, na mocy którego granica między Francją a Rzeszą została ustalona na Renie. Napoleon zobowiązał się do porzucenia sprawy polskiej. W związku z tym Legiony zorganizowano na wzór francuski, część pozostawiono we Włoszech, a około 6 tys. wysłano na San Domingo (Haiti) w celu tłumienia antyfrancuskiego powstania. Z wyspy powróciło około 400 legionistów.
11. W ciągu kilku lat istnienia przez legiony przewinęło się około 30 tys. żołnierzy. Legiony okazały się praktyczną szkołą wojskową, lekcją patriotyzmu, inspiracją dla następnych pokoleń Polaków.
12. Wielu Polaków uznało los, jaki spotkał legionistów, za zdradę ze strony Napoleona i straciło do niego zaufanie. Jednym z nich był Tadeusz Kościuszko, który przestrzegał rodaków przed ślełą ufnością wobec cesarza, kiedy ten w 1806 r. ponownie pragnął pozyskać Polaków. Kościuszko domagał się wówczas od cesarza jasnych deklaracji w kwestii przywrócenia Rzeczypospolitej niepodległości w granicach przedrozbiorowych.

